

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

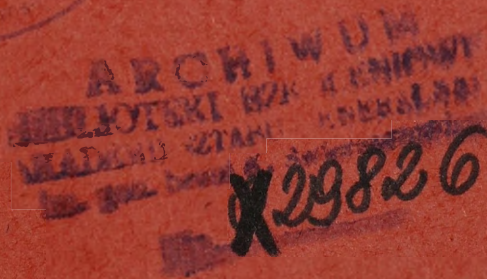

Egz. Nr 1

plk dr St. CYBULSKI

**Temat: WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA
CHEMICZNEGO OPERACJI OBRONNEJ ARMII
OGÓLNOWOJSKOWEJ**

(Skrypt)

REMBERTÓW

MAJ

1965

FS

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

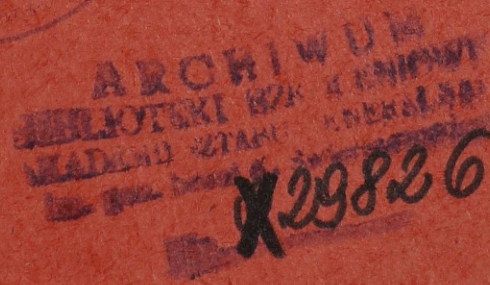
Egz. Nr 1

plk dr St. CYBULSKI

**Temat: WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA
CHEMICZNEGO OPERACJI OBRONNEJ ARMII
OGÓLNOWOJSKOWEJ**

(Skrypt)

029 826

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im.gen.broni K. Świerczewskiego

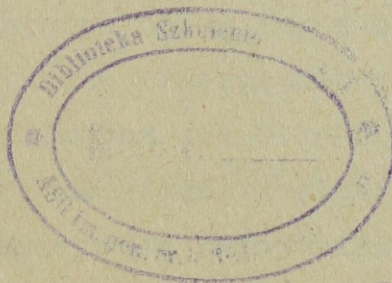

KATEDRA TAKTYKI OBRONY PRZED ŚRODKAMI MASOWEGO RAŻENIA

Prkl. pwt. 12357. //

~~-----~~
Egz. nr. 1

Płk dr St. CYBULSKI

WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO OPERACJI OBRONNEJ
ARMII OGÓLNOWOJSKOWEJ

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLNO-WOJSKOWEJ
AKADEMII SZTABU GENEALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
229826

Rembertów

kwiecień

1965 r.

W S T E P

Problemy organizacji zabezpieczenia chemicznego w operacji obronnej armii należy rozpatrzyć na tle przeglądu przygotowań i poglądów NATO na użycie broni masowego rażenia. W ostatnim okresie lansowane są następujące poglądy na użycie broni masowego rażenia w przyszłym konflikcie zbrojnym:

- szeroko propaguje się "doktrynę pauzy" głoszącą rozpoczęcie ewentualnej wojny bez użycia broni jądrowej /świadomego ograniczenia czynników prowadzenia wojny jądrowej/;
- dąży się do stworzenia wielostronnych sił nuklearnych NATO;
- USA systematycznie wykonują jądrowe wybuchy podziemne oraz prowadzą na szeroką skalę badania nad broniami CBR;
- NRF dąży za wszelką cenę do uzyskania dostępu do broni jądrowej /ogłoszono plan strefy min jądrowych/.

Wystąpienia teoretyków wojskowych USA, Anglii, Francji i NRF oraz materiały z ćwiczeń i manewrów przeprowadzonych w armiach tych państw wskazują na możliwość użycia w przyszłym konflikcie zbrojnym nie tylko broni jądrowej, ale chemicznej i biologicznej. Przy czym podkreśla się humanitarną i materialną stronę działania broni chemicznej i biologicznej.

a/ Broń jądrowa armii USA jest systematycznie doskonalona, doskonali się też środki jej przenoszenia. Obecnie istnieje około 32 typów amunicji jądrowej, a jej moc może wynosić od 0,1 KT do 10 MT i więcej^{x/}.

Trudno jest określić moc wybuchów jądrowych, które npl może użyć na broniące się wojska armii ogólnowojskowej. Wydaje się jednak, że będzie to amunicja o przeznaczeniu operacyjno - taktycznym. Moc jej może wynosić od 0,1-300-500 KT. Rodzaje wykonanych przez nieprzyjaciela uderzeń jądrowych będą zależały od:

- charakteru działania wojsk strony nacierającej;
- oddalenia obiektu uderzenia od linii frontu;
- warunków meteorologicznych;
- rodzaju obiektu, na który wykonywane będzie uderzenie.

W większości będą stosowane wysokie i niskie wybuchy powietrzne, a przy dogodnych warunkach meteorologicznych nawet wybuchy naziemne.

Wybuchy naziemne mogą być wykonywane przede wszystkim na odwoły

---

x/ Myśl Wojskowa 6/64 s. 108 podaje dane o możliwości produkowania w USA bomb termojądrowych o mocy od 45-60 MT bez konieczności przeprowadzania nowych prób w atmosferze.

armii /II rzut/ oraz obiekty RBA. Naziemne wybuchy jądrowe zezwala się wykonywać pod warunkiem, że powstałe po nich strefy skażeń promieniotwórczych nie będą utrudniały swobody manewru wojsk lądowych. Można to osiągnąć przez odpowiedni dobór mocy amunicji jądrowej, prognozę rozmiarów strefy skażeń, uwzględnianie dynamiki spadku natężeń promieniowania oraz kierunków działań nacierających wojsk.

Na podstawie posiadanych danych wiadomo, że w celu izolacji danego rejonu działań bojowych od dopływu świeżych sił armia polowa może wykonać 1-2 bariery jądrowe na głębokości 100-250 km od czoła wojsk własnych.

Dynamikę zmiany rozmiarów stref skażeń promieniotwórczych dla różnej amunicji jądrowej ilustruje poniższa tabela:

Moc amunicji w KT	Czas po wybuchu w godzinach	Maksym. zasięg śladu z P=0,5r/godz. w km	Powierzchnia skażenia promieniotwórczego dla różnych natężeń promieniowania w r/godz. przy prędkości średniego wiatru 50 km/godz.						
			1	5	10	30	50	100	300
1	1	39	120	25	17,6	5,7	3,7	1,7	-
	3		33	8,3	4,8	1,6	0,8	0,2	-
	10		10	2,4	1,0	0,1	-	-	-
	24		3,0	0,7	0,2	-	-	-	-
2	1	50	240	64	32	12	8	4	0,8
	3		80	20	12	2	1,6	0,4	-
	10		20	2,8	2,4	0,2	-	-	-
	24		8	1,6	0,2	-	-	-	-
9	1	90	440	330	180	64	40	20	4
	3		440	110	56	20	8	2,4	-
	10		120	24	12	0,8	-	-	-
	24		48	6,4	1,6	-	-	-	-
47	1	160	720	520	400	320	145	110	16
	3		2540	600	320	100	65	15	-
	10		720	160	64	3	-	-	-
	24		210	32	3	-	-	-	-
350	1	290	960	800	640	560	400	210	72
	3		4400	3000	2200	720	320	40	-
	10		4800	1050	400	6,4	-	-	-
	24		3700	200	12	-	-	-	-

Tabela ilustruje wyraźnie jak szybko maleją rozmiary powierzchni skażonych szczególnie o natężeniu promieniowania ponad 10 r/godz. Biorąc pod uwagę wielkości stref skażeń można stwierdzić, że już po upływie trzech godzin od wybuchu, rejon o wysokich natężeniach

promieniowania są stosunkowo małe i nie przedstawiają poważnego niebezpieczeństwa dla nacierających wojsk. Rejony te można nawet swobodnie ominąć. Natomiast dla broniącego się długotrwałe przebywanie w terenie skażonym nawet o niskich natężeniach promieniowania stwarza trudności prowadzenia działań bojowych oraz poważnie obniża fizyczną zdolność bojową ludzi. Groźba prowadzenia działań obronnych w strefach skażeń promieniotwórczych zmusza do przedsięwzięcia specjalnych zabiegów mających na celu maksymalne zmniejszenie skutków skażenia promieniotwórczego.

Organizując obronę należy również zwrócić uwagę na niskie powietrzne wybuchy jądrowe, które zdaniem Amerykanów należy stosować na obiekty pola walki, celem lepszego wykorzystania rażącego działania fali uderzeniowej oraz promieniowania przenikliwego. Niskie wybuchy jądrowe zaleca się wykonywać tak aby nacierające oddziały mogły dojechać w ich rejon po upływie 5 - 6 godzin od wybuchu.

Czas ten jest motywowany dążeniem do maksymalnego wykorzystania skutków skażenia promieniotwórczego w rejonie wybuchu, które uniemożliwia powtórne obsadzenia danego rejonu przez wojska broniącego się w tym czasie.

Dla przykładu można przytoczyć dane ilustrujące promienie strefy skażenia o natężeniu promieniowania 10 r/godz. w tym rejonie w ciągu 3 - 5 godzin od wybuchu w metrach:

- 0,1 KT = 50 m;
- 1 KT = 126-145 m;
- 30 KT = 430 m;
- 50 KT = 550 m.

b/ Równoległe z doskonaleniem broni jądrowej w USA i Anglii są prowadzone prace nad rozwojem broni chemicznej. W pracach tych szczególną uwagę zwrócono na grupę V-gazów oraz grupę psychochemicznych ST. Amerykańscy eksperci przytaczają szereg zalet V-gazów jak na przykład: ^{x/}

- łatwość zachowania tajemnicy produkcji, prowadzenia doświadczeń i przechowywania /szczególnie gdy zostaną zawarte układy zakazujące produkcji i użycia broni jądrowej/;
- względy ekonomiczne /zabicie człowieka V-gaz jest 20 razy tańsze niż bronią jądrową/;
- użycie ich nie powoduje zniszczenia obiektów obronnych i przemysłowych, które po opanowaniu można wykorzystać;

x/ Heyer M. "Nowoczesne bojowe środki chemiczne i trujące"

Militarwesen 1963, kwiecień s. 548.

- możliwość wykonywania zadań operacyjno-strategicznych.

Opierając się na właściwościach bojowych posiadanych ST Amerykanie uważają, że dla zabezpieczenia natarcia przede wszystkim należy stosować ST typu sarinu i V-gaz. Przy czym sarin można stosować bezpośrednio przed nacierającymi wojskami, a V-gazy dla zabezpieczenia skrzydeł, na kierunkach odpierania kontrataków i przeciwuderzeń, na punkty oporu, na obiekty tyłowe oraz oddziały okrążone. Nie oznacza to jednak, że przy obecnych manewrowych działaniach wyklucza się możliwość stosowania ST typu V-gaz na obiekty znajdujące się na kierunku działań wojsk. Zakłada się, że rejony te będą omijane przez nacierające oddziały. Na takie stosowanie V-gazów pozwala również masekowanie tych ST. Amunicja napełniona V-gazami została wprowadzona na wyposażenie artylerii i rakiet. Możliwości rażenia tego rodzaju amunicją są bardzo duże np. na 1 ha potrzeba 1 - 2 pociski haubicy 155 mm lub 0,6 - 0,7 pocisku raketowego 115 mm.

Środki trujące typu "psychochemicznych ST" są przewidywane do użycia na terenach zamieszkałych przez ludność sprzyjającą lub na terenach państw sojusznicych zajętych przez przeciwnika oraz w rejonach lądowania własnych desantów. Psychochemiczne ST były stosowane w ćwiczeniach prowadzonych przez sztaby NATO, np: w lipcu 1963 r. podczas ćwiczeń taktycznych w Holandii po raz pierwszy użyto nowy amerykański ST "CS-gas", którego działanie polega na czasowym oślepieniu żołnierzy przebywających bez masek przeciwgazowych w terenie skażonym /BInf. 2/64 s. 196/.

Uderzenia chemiczne mogą być wykonywane w następujący sposób:

- uderzenia rakiet z głowicami chemicznymi;
- uderzenia lotnicze bombami chemicznymi;
- 15-30 sekundowe nawały ogniowe pociskami z ST typu sarin;
- 10-15 minutowe nawały ogniowe artylerii z ST typu V-gas lub iperyt;
- salwy ogniowe artylerii raketowej pociskami chemicznymi.

Określenie rozmiarów uderzeń chemicznych nieprzyjaciela w skali armii jest rzeczą trudną i mało realną. Dla orientacji można wykonywać niżej przedstawione możliwości rażenia bronią chemiczną w armii USA /przy średnich normach wzmocnienia i jednorazowym uderzeniu/ w km^2 x'.

x/ „Najważniejsze poglądy w armiach NATO na użycie broni chemicznej”.

Wyd. Szefostwa Wojsk Chemicznych MON-1964 r. s. 36-37.

Rodzaj ST i sposób użycia	Sarin NO-30sek.	V x		Ipe- ryt NO- 15min.
		NO-30 sek.	NO-15 min	
Jednostka				
Armia Polowa /KA-3/	172-174	419-862	615-1055	35,8
Korpus Armijny /dyw-3/	52,4-53,0	51,6-52,5	109,3	9,7
Dyw. piech /panc/	5,3-5,5	3,63-3,94	11,72	2,8

Uwaga:

- pierwsza liczba oznacza powierzchnię rażenia, na której występują dawki względnie śmiertelne, a druga liczba powierzchnię, na której wystąpią dawki powodujące utratę zdolności bojowej;
- przy wyliczeniach przyjęto całość sił i środków znajdujących się w armii polowej.

Analiza podanych wyżej możliwości jednoczesnego użycia ST wskazuje na poważny wzrost możliwości rażenia amunicją z V-gazami w stosunku do sarinu około 2 - 4 razy, a do iperytu 18-30 razy. Porównując możliwości dywizji piechoty /panc/ USA ze średnimi powierzchniami rejonów obrony można wnioskować, że w ciągu 15minutowej NO może zostać obezwładniony bpz, a w wypadku uderzeń na konkretne cele do dwóch bpz. Fakt ten wymaga uwzględnienia zarówno przy organizacji ochrony przed skażeniami jak i odpowiedniej organizacji działań obronnych na szczeblu pułk-dywizja.

c/ Użycie przez npla na broniące się wojska armii broni biologicznej, ze względu na stosunkowo długi okres inkubacji oraz założone przyszłe działania w rejonach uderzeń jest mało prawdopodobne. Niemniej jednak możliwość taka istnieje. Potwierdza to sformułowanie Regulaminu Sił Zbrojnych USA FM-3-10/1962 r. s. 80/, które mówi o stosowaniu środków biologicznych w natarciu, nawet na szczeblu taktycznym, przeciwko:

- odwodom i jednostkom wsparcia;
- obiektom tyłowym i liniom komunikacyjnym;
- okrążonym lub odciętym oddziałom;
- rejonom przyczółków desantów powietrznych i morskich.

Regulamin powyższy przewiduje możliwość działania wojsk własnych w rejonach uderzenia biologicznego już po upływie 8 - 18 godzin przy użyciu aerozolu biologicznego nocą lub w dzień pochmurny, a po dwóch godzinach w dzień słoneczny /s. 117/.

Na podstawie powyższego można wnioskować, że wykonanie uderzeń biologicznych jest najbardziej prawdopodobne na rejony rozmieszczenia dywizji drugiego rzutu armii, rejony stanowisk startowych rakiet operacyjno - taktycznych i przeciwlotniczych oraz rejony zajmowane przez od -

działy i urządzenia tyłowe armii itp.

Przeprowadzona analiza możliwości i sposobów użycia broni masowego rażenia przez armie paktu NATO w działaniach zaczepnych pozwala na wyciągnięcie wniosku, że działania obronne armii ogólnowojskowej mogą przebiegać w warunkach skażeń promieniotwórczych, chemicznych a nawet biologicznych. Powoduje to konieczność odpowiedniego przygotowania wojsk armii do działań w warunkach skażeń. Musi to być realizowane bez względu na fakt użycia lub nie stosowania przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, ponieważ nigdy nie jesteśmy w stanie dokładnie określić momentu wykonania zaskakującego nas uderzenia.

2. ZADANIA ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO W ARMIJNEJ OPERACJI OBRONNEJ.

Zabezpieczenie chemiczne operacji obronnej armii obejmuje zespół przedsięwzięć związanych z: ochroną wojsk i obiektów tyłowych armii przed skażeniami, użyciem środków dymnych oraz w poszczególnych wypadkach wykonanie pewnych czynności obrony przeciwbiologicznej.

Do wspomnianych wyżej przedsięwzięć zaliczamy:

- rozpoznanie skażeń i częściowo zakażeń;
- powiadomienie wojsk o skażeniu promieniotwórczym oraz napaździe chemicznym;
- zabezpieczenie wojsk w sprzęt i materiały chemiczne;
- techniczne zabezpieczenie kontroli napromienienia stanu osobowego;
- zabiegi sanitarne, odkażanie, dezaktywacja i dezynfekcja uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania i wyposażenia;
- odkażanie i dezynfekcja terenu.

Wymienione przedsięwzięcia wykonywane przez wojska chemiczne zajmują ważne miejsce wśród przedsięwzięć OPBmar i są podstawą zabezpieczenia chemicznego, ściśle związaną z innymi rodzajami zabezpieczenia operacyjnego.

Zasadniczymi czynnikami, które mogą określić warunki realizacji zadań zabezpieczenia chemicznego w operacji obronnej są:

- miejsce armii w ugrupowaniu operacyjnym frontu i rodzaj wykonywanego przez nią zadania;
- rozmiary i sposoby stosowania broni masowego rażenia przez nacierającego nieprzyjaciela;
- siły i środki, którymi dysponuje armia do wykonania zadań zabezpieczenia chemicznego.

Na podstawie analizy sposobów prowadzenia współczesnych operacji obronnych możemy stwierdzić, że organizacja zabezpieczenia chemicznego może przebiegać w następujących warunkach:

- zaskoczenia przez pierwsze uderzenie rakietowo-jądrowe nieprzyjaciela;
- wymuszonego przejścia do obrony pod wpływem działania wojsk nieprzyjaciela;
- rozwijającej się operacji zaczepnej frontu, kiedy armia całością lub częścią sił przejdzie do obrony;
- zagrożenia użyciem broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela.

Ta różnorodność sytuacji operacyjnych zmusza organizatorów do zorganizowania zabezpieczenia chemicznego, tak aby było ono zawsze zdolne szybko i sprawnie wykonać stojące przed nim zadania.

Celem zabezpieczenia chemicznego jest maksymalne zapewnienie zdolności bojowej stanu osobowego wojsk armii po zmasowanych uderzeniach BMR nieprzyjaciela tak podczas walki o poszczególne rejony i pozycje jak i podczas wykonywania przeciwwuderzenia.

Na podstawie powyższego celu można sprecyzować zasadnicze armijne zadania zabezpieczenia chemicznego, do których można zaliczyć:

- ustalenie sytuacji skażeń w pasie działania wojsk armii i w tyłach armii;
- informowanie sztabu armii o przewidywanej sytuacji skażeń w rejonach ich działania;
- przeprowadzenie zabiegów specjalnych na punktach dowodzenia armii, w jednostkach rakietowych, w rejonach przepraw armijnych oraz udzielenie pomocy obojętnym związkom taktycznym i obiektom tyłowym armii;
- organizacja technicznego zabezpieczenia kontroli napromienienia stanu osobowego punktów dowodzenia, jednostek armijnych i obiektów tyłowych armii;
- uzupełnienie braków sprzętu i materiałów chemicznych w wojskach armii;
- odkażanie i dezynfekcja ważnych odcinków dróg i przejść w terenach skażonych na ADS, w rejonie stanowisk dowodzenia, składów i szpitali.

Do wykonania wyżej wymienionych zadań zabezpieczenia chemicznego armia w operacji obronnej będzie posiadała organiczne, armijne oddziały wojsk chemicznych, a w pewnych wypadkach nagłego przejścia do obrony

w toku natarcia może posiadać oddziały wzmocnienia, które miała poprzednio.

Armia ogólnowojskowa ma w swoim składzie następujące armijne jednostki wojsk chemicznych: klucz rozpoznania skażeń /krs/ - trzy śmigłowce; samodzielną kompanię rozpoznania skażeń /skrs/ - trzy plutony po cztery patrole na samochodach Gaz-65 lub transporterach opancerzonych; batalion zabiegów specjalnych /bzs/ - trzy kompanie zabiegów specjalnych po 12 ARS-12 DM, 6 motopomp i 4 DDA-53; batalion odkażania terenu /bot/ - trzy kompanie odkażania po 18 ARS-12 DM. Kompania odkażania umundurowania /kou/ - trzy plutony odkażania po 4 instalacje kotłowe BU-4 i 3 DDA-53 przystosowane do odkażania umundurowania.

Całością problemów zabezpieczenia chemicznego w skali armii kieruje dowódca armii przez szefa wojsk chemicznych armii osobiście.

3. ORGANIZACJA I SPOSOBY WYKONANIA POSZCZEGÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO.

1. Organizacja rozpoznania skażeń w armijnej operacji obronnej ma na celu zapewnienie otrzymania przez dowódcę armii prawdziwych i aktualnych wiadomości o sytuacji skażeń promieniotwórczych i chemicznych w działaniach^{ach} wojsk armii.

Wiadomości uzyskane przez rozpoznanie skażeń stanowią podstawę do powiadamiania wojsk oraz wykonania szeregu przedsięwzięć z zakresu ochrony wojsk i armijnych obiektów tyłowych przed porażeniem substancjami radioaktywnymi oraz środkami trującymi. Jest to szczególnie ważne po zmasowanym uderzeniu jądrowym i chemicznym nieprzyjaciela kiedy dca armii wymaga dostarczenia danych o skażeniach w krótkim okresie czasu.

Na podstawie ogólnego celu organizacji rozpoznania skażeń można sformułować następujące zasadnicze zadania rozpoznania skażeń na okres operacji obronnej:

- stałe rozpoznanie skażeń zasadniczych i zapasowych rejonów rozmieszczenia armijnych punktów dowodzenia;
- systematyczne rozpoznanie sytuacji skażeń zapasowych rejonów rozmieszczenia ogólnowojskowych związków taktycznych, BROT, RBA oraz Szpitalnej Bazy Armii;
- rozpoznanie sytuacji skażeń na kierunkach wykonywanych przeciwuderzeń;
- rozpoznanie skażeń na zasadniczych i zapasowych drogach samochodowych;

- udzielenie pomocy w zakresie rozpoznania skażeń dywizjom po zmasowanym uderzeniu jądrowym npla;
- rozpoznanie skażeń w rejonach wykonywania armijnych prac awaryjno-ratunkowych;
- kontrole zmiany granic rejonów skażonych na armijnych drogach i przeprawach oraz obiektach o znaczeniu operacyjnym.

Wykonanie powyższych zadań odbywa się siłami samodzielnej kompanii rozpoznania skażeń - 12 patroli i klucza rozpoznania skażeń - 3 patrole. Pododdziały te wykorzystuje się w sposób scentralizowany na szczeblu armii, gdzie stanowią one odwód rozpoznania skażeń. W ugrupowaniu obronnym armii kompanię rozpoznania skażeń rozmieszcza się w odległości 10 - 20 km od SD armii, tak aby zapewnić jak najdogodniejsze warunki działania.

W pewnych warunkach w wypadku skażeń rejonów rozmieszczenia obiektów tyłowych armii do wykonywania armijnych zadań rozpoznania skażeń można wykorzystywać patrole z dywizji drugiego rzutu lub odwodu armii, rozmieszczonych w pobliżu danego obiektu.

Potrzeby sił i środków do wykonania poszczególnych armijnych zadań rozpoznania skażeń mogą być różne, wynikać to będzie zawsze z konkretnej sytuacji operacyjnej oraz sposobu prowadzenia rozpoznania. Podczas ustalenia potrzeb sił i środków rozpoznania skażeń przeważnie wychodzi się z niżej przedstawionych rozważań.

a/ Rozpoznanie skażeń rejonów rozmieszczenia armijnych punktów dowodzenia jest zadaniem stałym, do wykonania którego na podstawie prowadzonych ćwiczeń i teoretycznych rozważań wydziela się około plutonu z armijnej kompanii rozpoznania skażeń. Powyższe siły pozwalają wystawić:

- posterunek i patrol rozpoznania skażeń w rejonie stanowiska dowodzenia;
- posterunek obserwacji skażeń w rejonie WSD /ZSD/;
- posterunek obserwacji skażeń w rejonie KSD.

Jednocześnie ze względu na duże powierzchnie rejonów zajmowanych przez poszczególne punkty dowodzenia armii SD około 40 km², WSD około 8 km², KSD około 20 km² w rejonie rozmieszczenia poszczególnych zgrupowań sztabu i sztabów rodzajów wojsk i służb stałą obserwację skażeń powinni pełnić dyżurni operacyjni wyposażeni w automatyczną aparaturę pomiarową. Do zabezpieczenia powyższego należy wydzielić po jednym przyrządzie typu GSP na dowództwo, oddział sztabu armii oraz szefostwa rodzajów wojsk

i służb. Kontrolę i utrzymanie stanu sprawności przyrządów w skali punktów dowodzenia powinien organizować Szef Wojsk Chemicznych armii. W ten sposób zorganizowane rozpoznanie daje możliwość szybkiego wykrycia obecności skażenia oraz powiadomienia stanu osobowego punktów dowodzenia. Jest to szczególnie ważne w wypadku stosowania szybko działających fosforoorganicznych środków trujących.

Podczas zmiany miejsc rozmieszczenia punktów dowodzenia rozpoznanie skażeń promieniotwórczych marszruty i nowego rejonu wykonują powietrzne patrole na śmigłowcach, a następnie patrole z kompanii rozpoznania skażeń. Te ostatnie po przybyciu w dany rejon rozmieszczenia do czasu przyjazdu obsady danego punktu dowodzenia prowadzą obserwację skażeń.

b/ Rozpoznanie skażeń zapasowych rejonów stanowisk startowych dywizjonów ABROT. Brygada rakiet siłami organicznego plutonu OPCh jest w stanie prowadzić rozpoznanie skażeń w rejonie rozmieszczenia stanowiska dowodzenia brygady oraz poszczególnych dywizjonów /ma cztery patrole rozpoznania skażeń/. Podczas przesunięć poszczególnych dywizjonów powstaje konieczność znajomości sytuacji skażeń na marszrucie oraz w rejonie rozmieszczenia nowych stanowisk startowych. Zadania te mogą być wykonane przez armijne patrole powietrznego rozpoznania skażeń. Wydzielanie patroli z kompanii rozpoznania skażeń może być rozpatrywane ^{jedynie} w wypadku posiadania niepewnych danych o skażeniach promieniotwórczych i chemicznych w planowanym do zajęcia rejonie stanowisk startowych i na marszrutach. Do wykonania tego zadania z odwodu wojsk chemicznych armii można wydzielać 1 - 2 patrole rozpoznania skażeń na dywizjon rakiet operacyjno-taktycznych.

c/ Rozpoznanie skażeń nowych rejonów rozmieszczenia i dróg przemarszu dywizji drugiego rzutu lub odwodu armii.

Rozpoznanie skażeń w interesach dywizji drugiego rzutu lub odwodu armii w operacji obronnej siłami odwodu wojsk chemicznych armii należy rozpatrywać w następujących wypadkach:

- przybywania dywizji do dyspozycji armii lub przechodzenia jej z pierwszego rzutu do odwodu;
- wyruszenia drugiego rzutu lub odwodu armii do przeciwdziałania;
- obezwładnienia poszczególnych dywizji bronią jądrową lub

chemiczną oraz utraty zdolności bojowej przez dywizyjne pododdziały rozpoznania skażeń.

W powyższych wypadkach istnieje konieczność rozpoznania skażeń na marszrutach, nowych rejonach rozmieszczenia, rubieżach rozwinięcia wojsk do przeciwuderzenia oraz rejonach uderzeń jądrowych i chemicznych.

Na podstawie teoretycznych rozważań oraz ćwiczeń dowódczo-sztabowych do zabezpieczenia potrzeb jednej dywizji zmechanizowanej /pancernej/ armia musi przewidywać wydzielenie plutonu rozpoznania skażeń z kompanii rozpoznania skażeń oraz powietrznego patrolu rozpoznania skażeń.

d/ Rozpoznanie skażeń w strefie tyłów armii w operacji obronnej jest prowadzone na ogólnych zasadach. Jednostki i urządzenia tyłowe dysponują małą ilością etatowych pododdziałów rozpoznania skażeń, co zmusza do nałożenia obowiązków rozpoznania skażeń na obserwatorów i posterunki ochronne pododdziałów i obiektów tyłowych oraz posterunki i punkty regulacji ruchu na armijnych drogach. Aby zapewnić możliwość prowadzenia obserwacji skażeń obserwatorzy i posterunki muszą być wyposażone w przyrządy rozpoznania skażeń typu PChr i rentgeno-indykatora. Jednocześnie w celu określenia rozmiarów skażenia terenu w każdej jednostce tyłowej powinien być przewidziany transport samochodowy - przynajmniej na jeden patrol.

Uwzględniając powyższe można wnioskować, że jednostki tyłowe armii mogą zapewnić wykrycie skażeń jedynie bezpośrednio w rejonie ich rozmieszczenia, a dla uzyskania obrazu pełnej sytuacji skażeń w strefie tyłowej armii należy przewidzieć działanie armijnego odwodu rozpoznania skażeń lub wydzielenie do dyspozycji kwatermistrza sił rozpoznania skażeń. W operacji obronnej do dyspozycji kwatermistrza przeważnie będzie wydzielony pluton rozpoznania skażeń, a na korzyść tyłów mogą działać armijne patrole powietrznego rozpoznania skażeń oraz frontowe organa rozpoznania skażeń zabezpieczające jednostki frontowe rozmieszczone w strefie tyłów armii.

e/ Rozpoznanie rejonu wybuchu jądrowego może być prowadzone na szczeblu armii jedynie przez patrole rozpoznania skażeń wchodzące w skład grup awaryjno - ratunkowych. Do tego celu należy wydzielać na jedną grupę awaryjno - ratunkową do plutonu z kompanii rozpoznania skażeń.

Reasumując powyższe widzimy, że do wykonania armijnych zadań rozpoznania skażeń w poszczególnych okresach operacji obronnej może być

potrzeba 2 - 3 plutony rozpoznania skażeń oraz 2-3 powietrzne patrole rozpoznania skażeń. Ze względu na różne okresy czasu, w których zadania te mogą być wykonywane należy stwierdzić, że armijnych sił rozpoznania wystarczy. W wypadku równoczesnego wystąpienia kilku zadań w różnych miejscach armijnej strefy, trzeba się liczyć z koniecznością zaangażowania do wykonania części tych zadań sił rozpoznania z jednostek, które znajdują się w pobliżu.

2. Organizacja zabiegów specjalnych w armijnej operacji obronnej ma na celu zmniejszenie lub zapobieżenie skutkom skażeń w wojskach armii oraz zapewnienie najdogodniejszych warunków działania wojsk w toku operacji.

W skali armii potrzeby prowadzenia zabiegów specjalnych określa się wstępnie na podstawie prognozy sytuacji skażeń, a następnie precyzuje w oparciu o wyniki kontroli stopnia skażenia ludzi, uzbrojenia i sprzętu.

Do armijnych zadań w zakresie prowadzenia zabiegów specjalnych zaliczamy:

- prowadzenie zabiegów specjalnych w interesach armijnych punktów dowodzenia;
- prowadzenie zabiegów specjalnych w jednostkach armijnych oraz dywizjach zmechanizowanych i pancernych, które uległy silnemu skażeniu;
- prowadzenie zabiegów specjalnych w oddziałach przeznaczonych do przeciwuderzenia;
- prowadzenie zabiegów specjalnych uszkodzonej techniki bojowej przed jej remontem;
- przeprowadzenie zabiegów specjalnych w obiektach i jednostkach tyłowych armii lub transportów na armijnych drogach samochodowych.

Do wykonania tych zadań armia w okresie operacji obronnej może dysponować armijnym batalionem zabiegów specjalnych i armijną kompanią odkażania umundurowania. Oddziały te z reguły są wykorzystane do wykonywania zasadniczych zadań armijnych. W tym celu utrzymuje się je w składzie odwodu wojsk chemicznych armii.

Batalion zabiegów specjalnych, którego zasadniczym zadaniem jest jak najszybsze odtworzenie gotowości bojowej oddziałów i związków taktycznych może być wykorzystywany w całości lub kompaniami. Wykorzystanie pojedynczych kompanii zabiegów specjalnych może mieć miejsce przy zabezpieczeniu działań dywizji broniących się na oddzielnych kie-

runkach w terenie lesisto - błotnistym z dużą ilością rzek i jezior lub podczas likwidacji skażeń w samodzielnych armijnych jednostkach.

Rejon rozmieszczenia batalionu w ugrupowaniu operacyjnym armii wybiera w pobliżu zgrupowania zasadniczych armijnych odwodów w miejscu dogodnym do wykonania manewru celem szybkiego udzielenia pomocy skażonym oddziałom.

W operacyjnych obliczeniach przyjmuje się, że batalion zabiegów specjalnych w dzień może w ciągu 2-4 godzin wykonać zabiegi specjalne pułku czołgów lub pz. Nocą możliwości bzs zmniejszają się około 25%, a zimą o 50%. Zabiegi specjalne pododdziały batalionu wykonują z reguły bezpośrednio w rejonach rozmieszczenia /działania/ skażonych oddziałów.

Jednak w działaniach obronnych istnieją warunki rozwijania punktów zabiegów specjalnych. Przy czym muszą być zachowane warunki rozśrodkowania sprzętu i ludzi oraz maskowania.

Odkazanie umundurowania jest prowadzone siłami kompanii odkazania umundurowania w rejonie rozmieszczenia armijnych składów mundurowych lub miejsc prowadzenia zabiegów specjalnych w oddziałach masowo skażonych ST typu V-gas. Ze względu na stosunkowo długi okres czasu potrzebny na odkazanie umundurowania, aby zachować pełną gotowość bojową oddziałów należy na szczeblu pułku, dywizji i samodzielnego oddziału utrzymywać stały zapas umundurowania. Wysokość tego zapasu musi być określona wspólnie przez Kwatermistrza i Szefa Wojsk Chemicznych. Średni zapas umundurowania powinien zapewnić wymianę umundurowania w pułku w 1-2 kompaniach, a w dywizji w jednym batalionie.

3. Organizacja kontroli napromienienia w toku operacji obronnej ma na celu maksymalne zachowanie zdolności bojowej wojsk armii podczas działań w warunkach stosowania broni jądrowej.

Kontrola napromienienia stanu osobowego wojsk armii jest przedsięwzięciem stałym, a sposób jej prowadzenia nie zależy od rodzaju działań bojowych.

Organizatorem kontroli napromienienia stanu osobowego wojsk armii jest Szef Sztabu Armii. Szef Wojsk Chemicznych odpowiada za techniczną stronę organizacji kontroli napromienienia wydzielając odpowiedni sprzęt oraz organizując odczyt danych.

W armii podstawę stanowi indywidualny pomiar za pomocą dozymetrów z zestawu typu DP-23 oraz dozymetrów chemicznych typu DP-70. Zestawy dozymetryczne DP-23 są w wojskach armii w następujących ilościach: DZ-7; DPanc-6; ADAPlot-5; ABSap-2; ABROT, ABAC, prplot, płączn. i krs-1 komplet.

SD armii jest zaopatrywane w dozymetry indywidualne w następujących ilościach 1-2 dozymetry na zespół ludzi pracujących w jednym pomieszczeniu oraz 1 dozymetr z bezpośrednim odczytem na oficerów działających poza rejonem SD. W jednostkach tyłowych kontrolę napromienienia organizuje się na zasadach kontroli grupowej.

Zbieranie i ocena wiadomości o napromienieniu stanu osobowego wojsk armii odbywa się w oddziale operacyjnym za sztab armii oraz związki ogólnowojskowe. Szefostwa i dowództwa rodzajów wojsk oraz kwatermistrzostwo wykonują ocenę napromienienia stanu osobowego dowództwa lub szefostwa rodzaju wojsk /służby/ oraz podległych im jednostek. Dane o napromienieniu stanu osobowego ewidencjonuje się w sztabie armii o dwa szczeble niżej na całość oddziałów /pododdziałów/ lub obiektów tyłowych. Oddzielnie prowadzi się ewidencję napromienienia dowódców i szefów sztabów jednostek do dowódcy batalionu /samodzielnej kompanii/ i równorzędnej włącznie.

4. Zaopatrywanie wojsk armii w sprzęt i materiały chemiczne powinno zabezpieczyć materiałowe potrzeby ochrony przed skażeniami stanu osobowego armii na okres przewidywanych działań obronnych. Powyższy cel osiąga się zabezpieczając etatowe potrzeby oddziałów i związków taktycznych oraz w zależności od przewidywanych potrzeb utrzymując zapasy ruchome.

Wielkość i urzutowanie zapasów ruchomych ustala się na podstawie zadania armii. Zapasy ruchome sprzętu chemicznego powinny być tak rozmieszczone aby można było jak najszybciej uzupełnić straty w toku bitwy obronnej, kiedy poszczególne pułki i dywizje będą działać na odosobnionych kierunkach lub w okrążeniu. Tworząc zapasy należy dążyć do tego, aby każda jednostka miała przede wszystkim zapas masek przeciwgazowych, suchego odkażalnika i dezaktywatora. Powoduje to fakt, że uzupełnienie sprzętu w toku bitwy obronnej w wojskach pierwszego rzutu armii będzie utrudnione. W związku z czym należy dążyć do zabezpieczenia dywizji I rzutu na okres dwóch - trzech dni walki.

Wielkość zapasów ruchomych zasadniczych typów sprzętu i materiałów chemicznych na polowym składzie sprzętu chemicznego powinna pokrywać potrzeby dwóch dni bitwy obronnej i może wynosić:

- maski p/gaz	- 5-7%;
- środki ochrony skóry	- 10-15%;
- przyrządy rozpoznania skażeń	- 1-2%;

- zestawy odkażające / IZS-EZS/ - 1%;
- suchy odkażalnik - 0,1-0,2 jn;
- suchy dezaktywator - 0,2-0,3 jn.

Dowóz sprzętu i materiałów chemicznych do wojsk odbywa się na ogólnych zasadach przyjętych w toku operacji armijnej przez kwatermistrzostwo. Organizatorem zaopatrywania wojsk w sprzęt i materiały chemiczne jest szef wojsk chemicznych armii.

W wypadku powstania w rejonie tyłów armii strefy skażeń promieniotwórczych uniemożliwiających ich pracę, dowóz sprzętu do wojsk należy organizować uzupełniając w pierwszej kolejności braki masek przeciwgazowych i odkażalnika. Środki te można przerzucać z zapasów sąsiednich jednostek w ramach wojsk armii lub zapotrzebować^{2/} bezpośredniego dowódcy w ogniwie połowy skład sprzętu chemicznego frontu-dywizja.

5. Organizacja odkażania i dezynfekcji dróg oraz poszczególnych odcinków terenu w operacji obronnej ma na celu stworzenie jak najdogodniejszych warunków manewru i ruchu wojsk w wypadku skażeń chemicznych i zakażeń biologicznych terenu. Do armijnych zadań w okresie operacji obronnej w tym zakresie należy:

- odkażanie i dezynfekcja dróg dojazdu do stanowisk dowodzenia armii;
- odkażanie i dezynfekcja ważnych odcinków armijnych dróg samochodowych i rokad;
- odkażanie marszrut przejścia wojsk armii do przeciwuderzenia;
- odkażanie i dezynfekcja odcinków terenu w rejonie składów armijnych oraz przepraw.

Organizatorem odkażania i dezynfekcji dróg i terenu jest szef wojsk chemicznych armii w oparciu o decyzję dcy lub szefa sztabu armii i na zapotrzebowanie kwatermistrza armii. Organizując odkażanie dróg należy pamiętać, że najpierw należy odkażać odcinki dróg skażenia ST typu V-gas.

Armia do wykonania zadań odkażania dróg i terenu posiada armijny batalion odkażania terenu /bot/, który w operacji obronnej będzie wykorzystywany w całości lub kompaniami. Przy czym wykorzystanie kompaniami zapewnia stosunkowo najszybsze przystąpienie do odkażania przy podporządkowaniu ich komendom poszczególnych rejonów drogowo-eksploatacyjnych. Część batalionu celowo jest pozostawić w odwodzie wojsk chemicznych armii przeznaczając do zabezpieczenia potrzeb stanowiska dowodzenia lub odwodów armijnych.

W wypadku masowych skażeń promieniotwórczych wojsk armii pododdziały batalionu mogą być wykorzystane do dezaktywacji uzbrojenia i transportu.

Jest to szczególnie ważne w wypadku równoczesnego zaangażowania batalionu zabiegów specjalnych i potrzebie jak najszybszego usunięcia skażeń.

Podczas operacyjnych obliczeń przyjmuje się następujące możliwości batalionu:

- odkażanie dróg skażonych sarinem, iperytem lub żywymi drobnoustrojami na odcinku długości do 27 km, a szerokości 5 m;
- odkażanie dróg skażonych ST typu V-gas na odcinku długości do 13,5 km, a szerokości 5 m;
- przy zabezpieczeniu odkażania dróg na pluton wydziela się 30-40 km odcinki drogi;
- przy dezaktywacji ciężkiego sprzętu jedna instalacja rozlewcza ARS-12 DM może w ciągu godziny dezaktywować około sześć jednostek ciężkiego sprzętu.

3^m WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO PRZECIWUDERZENIA

Organizację zabezpieczenia chemicznego przeciwuderzenia drugiego rzutu armii cechuje szereg właściwości, do których można za - liczyć:

- bardzo ograniczony czas na bezpośrednią organizację przeciwuderzenia;
- przygotowanie i wykonanie przeciwuderzenia będzie przebiegało w warunkach przewagi nieprzyjaciela w trudnej sytuacji skażeń powstałej w wyniku uderzeń BMR npla i własnych;
- z chwilą wyruszenia przeciwuderzenia cały ciężar realizacji zadań zabezpieczenia chemicznego spada wyłącznie na oddziały i związki taktyczne wykonujące przeciwuderzenie;
- potrzebę wzmocnienia dywizji wykonującej przeciwuderzenie pododdziałami wojsk chemicznych.

Szefostwo Wojsk Chemicznych będzie organizowało zabezpieczenie chemiczne przeciwuderzenia w dwóch etapach:

- w okresie planowania i organizacji operacji obronnej;
- w okresie trwania bitwy obronnej.

Przy czym w wypadku wymuszonego przejścia armii do obrony wszelkie prace będą przebiegały w ograniczonym czasie. Planując zabezpieczenie chemiczne przeciwuderzających wojsk szczegółowo planujemy

okres wyjścia wojsk do przeciwuderzenia z rejonów wyjściowych i wejście do bitwy. Na okres wykonania zadania bliższego, zabezpieczenie chemiczne planujemy w ogólnych zarysach. Sztaby dywizji biorących udział w przeciwuderzeniu mogą otrzymać dodatkowe ustne zarządzenia odnośnie organizacji zabezpieczenia chemicznego.

Obecnie zostanie przeprowadzona krótka analiza warunków i sposobów realizacji poszczególnych zamierzeń zabezpieczenia chemicznego.

a/ Rozpoznanie skażeń

W czasie przebywania dywizji drugiego rzutu w rejonie ześrodkowania oraz podczas przejścia na rubież wprowadzenia do walki należy się liczyć z możliwością skażeń promieniotwórczych oraz chemicznych ST typu "V-gas", co pociągnie wzrost zadań rozpoznania skażeń przekraczający możliwości tych dywizji. Powstanie konieczność większego zaangażowania do prowadzenia rozpoznania skażeń pododdziałów rozpoznania ogólnowojskowego na kierunkach ich działania.

Na marszrutach przemarszu dywizji do rubieży wprowadzenia, rozpoznanie skażeń powinny zabezpieczyć armijne organa rozpoznania skażeń, a w niektórych wypadkach dywizje pierwszego rzutu. Siły rozpoznania skażeń przeciwuderzających dywizji powinny być wykorzystywane bezpośrednio w ich ugrupowaniu marszowym i bojowym.

Szefostwo wojsk chemicznych armii musi skupić cały wysiłek armijnych sił rozpoznania skażeń na szybkie i aktualne otrzymanie danych o sytuacji skażeń na kierunkach planowanych przeciwuderzeń.

Zabezpieczając wejście do przeciwuderzenia drugiego rzutu armii powstaje potrzeba prowadzenia rozpoznania skażeń na 4 - 8 marszrutach, w jednym - dwóch rejonach krótkich odpoczynków oraz na rubieży wprowadzenia do bitwy. Do wykonania tych zadań należy przewidzieć 1-2 patrole powietrznego rozpoznania skażeń oraz 1 - 2 plutony rozpoznania skażeń. Średnio po jednym plutonie rozpoznania skażeń na dywizję.

b/ Likwidacja skażeń

Podczas przygotowywania i organizacji przeciwuderzenia całkowite zabiegi specjalne będą prowadzone siłami armijnego batalionu zabiegów specjalnych, natomiast podczas przemarszu i w toku przeciwuderzenia istnieje jedynie możliwość prowadzenia częściowych zabiegów. Najtrudniejszym zagadnieniem jest konieczność natychmiastowego odkażania odkrytych miejsc ciała skażonych ST typu V-gazów oraz zamiany w ciągu 4 - 7 godzin skażonego umundurowania. Realizacja tych czynności jest możliwą po wykonaniu przez pododdziały zadania lub po przejściu ich do

odvodu. Szczególnego znaczenia nabiera w tym wypadku umiejętność wykorzystanie środków ochrony skóry oraz osłon środków transportu /brezenty, itp/.

Na okres wykonywania zadania dywizja może zostać wzmocniona siłami do kompanii zabiegów specjalnych i do kompanii odkażania terenu.

c/ Zaopatrzenie w sprzęt i materiały chemiczne

Zaopatrywanie wojsk wykonujących przeciwuderzenie w odpowiednią ilość sprzętu odbywać się będzie na zasadach obowiązujących w działaniach zaczepnych, z tym jednak, że mogą zaistnieć poważne trudności w uzupełnieniu zużytego sprzętu i materiałów zarówno w okresie przygotowywania jak i w trakcie przeciwuderzenia. W związku z tym najczęściej zaistnieje konieczność oparcia się na aktualnie posiadanym sprzęcie w dywizji i pułku. Organizując jednak zaopatrzenie należy uwzględnić możliwości dużych strat i zużycia sprzętu i materiałów szczególnie w oddziałach pierwszego rzutu dywizji wykonującej przeciwuderzenie.

4. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO W OPERACJI OBRONNEJ

W zależności od warunków w jakich armia będzie przechodziła do obrony, organizacja zabezpieczenia chemicznego będzie miała szeregi właściwości.

W wypadku organizacji obrony w początkowym okresie wojny w warunkach zagrożenia użyciem broni jądrowej i chemicznej przez nieprzyjaciela, organizacja zabezpieczenia chemicznego będzie nosiła charakter dostosowania jednego z wariantów planów przygotowanych w okresie poprzedzającym wybuch wojny, do konkretnego zadania armii. Przy tym należy pamiętać o konieczności przygotowania i organizacji wszystkich przedsięwzięć ochrony przed skażeniami, co jest konieczne aby uniknąć zbędnych strat wskutek niespodziewanych skażeń, które mogą powstać w wyniku użycia broni jądrowej i chemicznej przez nieprzyjaciela.

W wypadku przejścia wojsk armii do obrony wskutek niepowodzenia operacji zaczepnej organizacja zabezpieczenia chemicznego będzie polegała na uaktualnieniu zamierzeń przewidywanych na okres działań zaczepnych do nowych zadań.

Podczas przechodzenia wojsk armii do obrony należy się liczyć z faktem, że organizacja tych działań będzie przebiegała w krótkim okresie czasu, w którym nie będzie możliwości wykonania pełnej do-

kumentacji planowania i wydawania obszernych zarządzeń. Stąd będzie to dostosowanie istniejącej dokumentacji do nowych potrzeb.

Organizatorem i bezpośrednim wykonawcą wytycznych dowódcy armii w zakresie organizacji zabezpieczenia chemicznego operacji jest szef wojsk chemicznych.

Podstawą do organizacji zabezpieczenia chemicznego operacji stanowi decyzja i wytyczne dowódcy armii. Wytyczne Frontu dotyczące organizacji OPBMar, wytyczne lub zarządzenie szefa wojsk chemicznych Frontu. Ponadto bierze się pod uwagę dane z meldunków bojowych dotyczące sytuacji skażeń w rejonach działania związków taktycznych i armijnych jednostek. W trakcie organizacji zabezpieczenia chemicznego operacji obronnej praca szefostwa wojsk chemicznych skupia się na dwóch zasadniczych problemach :

- organizacja bezpieczeństwa wojsk armii oraz ocena skutków użycia własnej broni chemicznej;
- organizacja ochrony wojsk armii przed porażeniem substancjami promieniotwórczymi oraz środkami trującymi.

Wychodząc z powyższego szef wojsk chemicznych armii podczas oceny sytuacji skażeń w strefie obrony armii powinien mieć przygotowane do przedstawienia dla dowódcy dane dotyczące:

- możliwości i sposobu użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej i chemicznej w poszczególnych okresach bitwy obronnej;
- oceny stanu obrony CBR /ABC/ wojsk nieprzyjaciela z punktu widzenia najbardziej skutecznego użycia własnej broni chemicznej;
- oceny wpływu obecnej i przewidywanej sytuacji meteorologicznej na skażenia;
- oceny sytuacji skażeń w strefie obrony armii oraz jej przewidywanego wpływu na prowadzenie działań obronnych, wykonanie przeciwuderzenia;
- zabezpieczenia wojsk armii w sprzęt i środki ochrony przed skażeniami;
- stanu oddziałów wojsk chemicznych oraz sposobu ich wykorzystania;

Wzadań, które wojska chemiczne armii mają wykonać na korzyść Frontu lub sąsiadów.

W oparciu o przeprowadzoną ocenę stanu zabezpieczenia chemicznego szefostwo wojsk chemicznych uaktualnia dotychczasowy plan zabezpieczenia chemicznego, względnie, jeżeli pozwala czas opracowuje nowy plan.

Plan wykonuje się z reguły na mapie 200 000 graficznie z legendą. Załącznikiem do planu jest plan materiałowego zabezpieczenia wojsk armii w sprzęt i materiały chemiczne, obejmujący zabezpieczenie wojsk armii w sprzęt oraz organizację zbiórki ewakuacji i remontu sprzętu /uzbrojenia/ wojsk chemicznych. Na podstawie powyższej pracy lub w jej toku szef wojsk chemicznych armii może wydawać przez techniczne środki łączności lub pisemnie zarządzenia do podległych oddziałów wojsk chemicznych.

W toku bitwy obronnej praca szefostwa wojsk chemicznych armii polega na śledzeniu rozwoju sytuacji operacyjnej, zbieraniu i ocenie danych o sytuacji skażeń, organizacji rozpoznania i likwidacji skażeń w rejonach o znaczeniu armijnym, kierowaniu działaniami oddziałów wojsk chemicznych, informowaniu sztabu armii o rozwoju sytuacji skażeń.

W wypadku zmasowanego uderzenia bronią jądrową npla na wojska armii oraz powstanie strefy skażeń promieniotwórczych, treść pracy szefostwa wojsk chemicznych obejmuje:

- wykonanie prognozy i oceny sytuacji skażeń;
- organizację rozpoznania skażeń;
- zbieranie wiadomości o skażeniach w rejonach działań wojsk, w rejonach rozmieszczenia obiektów tyłowych oraz na armijnych drogach;
- meldowanie dowódcy i szefowi sztabu wniosków z oceny sytuacji skażeń z równoczesną informacją oddziału operacyjnego sztabu;
- informacja szefostwa wojsk chemicznych Frontu o skażeniach w strefie obrony armii.

Prognozowanie sytuacji skażeń wykonuje ośrodek analizy i powiadomienia szefostwa wojsk chemicznych armii.

Wykonana przez niego prognoza powinna wstępnie określić:

- rozmiary strefy skażeń;
- wpływ strefy skażeń na warunki prowadzenia działań obronnych przez wojska oraz materiałowo-techniczne zabezpieczenie armii;
- ocena przewidywanych strat w stanach osobowych jednostek wskutek napromienienia.

Opracowana w ten sposób prognoza sytuacji skażeń powinna być jak najszybciej przedstawiona dowódcy lub szefowi sztabu armii oraz dostarczona do oddziału operacyjnego sztabu. Średnio przyjmuje się, że

pracę tę można wykonać w ciągu 20-30 minut od momentu otrzymania danych o parametrach uderzeń jądrowych.

Równolegle z prognozowaniem sytuacji skażeń szefostwo wojsk chemicznych armii organizuje rozpoznanie skażeń i zbieranie wiadomości o skażeniach. Na podstawie uzyskanych danych o skażeniach precyzuje się ocenę sytuacji skażeń zwracając główną uwagę na ustalenie skażeń w miejscach lub na kierunku, gdzie wojska armii wykonują najważniejsze zadanie. Dane o skażeniach otrzymuje się głównie przez techniczne środki łączności, a dopiero po upływie pewnego czasu w formie sumarycznych meldunków pisemnych.

Po zebraniu danych o sytuacji skażeń w strefie obrony armii szefostwo wojsk chemicznych wykonuje na mapie pełną ocenę sytuacji skażeń z graficznym przedstawieniem rozmiarów strefy natężeń i dawek promieniowania. W terenie. Z mapy wykonuje się kilka szkiców - oleat sytuacji skażeń, które dostarcza się dowódcy, szefowi sztabu i do oddziału operacyjnego sztabu.

ZAKOŃCZENIE

1. Użycie broni jądrowej i chemicznej we współczesnej operacji obronnej może stworzyć bardzo skomplikowaną sytuację skażeń, która może wywrzeć decydujący wpływ na działania bojowe wojsk. Dlatego dokładna jej ocena jest koniecznym warunkiem zapewniającym powzięcie przez dowódcę prawidłowej decyzji.
2. Wojska armii muszą posiadać na czas wiadomości o sytuacji skażeń, bez tego nie będą one mogły wykonać skutecznych czynności ochronnych przed środkami promieniotwórczymi i chemicznymi. W zabezpieczeniu tych wiadomości bardzo ważną rolę odgrywają wojska chemiczne.
3. Wojska chemiczne armii w operacji obronnej będą wykorzystywane przede wszystkim do wykonania zadań o znaczeniu armijnym, a poważna część prac związanych z likwidacją skażeń musi się odbywać bezpośrednio w pododdziałach - zapewnia to maksymalne zmniejszenie skutków masowych skażeń.

Wyk. w 30 egz.

Egz. nr 1-30-B. Tajna
Wyk. płk dr Cybulski
Druk JD, dnia 24.4.65r.
nr ks. 01412/WW.